

Biuro Redakcji „Dziennika Polskiego”, Plac Marjański
liczba 6 i 7.
Przedpłata wynosi we Lwowie rocznie 18 zł. — półrocznie
9 zł. — kwartalnie 4 zł. 50 ct. — miesięcznie 1 zł.
50 ct. za przesyłkę do domu dopłaca się 20 centów
miesięcznie.
Z przesyłką pocztową w państwie austriackim, rocznie
24 zł. — półrocznie 12 zł. — kwartalnie 6 zł. —
miesięcznie 2 zł.
Z przesyłką pocztową za granicę do całych Niemiec rocznie
50 marek — kwartalnie 12 marek 50 gr. — do
Francji, Anglii, Włoch i Szwajcarii rocznie 80
franków — kwartalnie 20 franków.

Numer kosztuje 6 centów.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Telefon Redakcji 171.

DZIENNIK POLSKI

wychodzi codziennie niewylaczając niedziel i swiat o godzinie 8 rano.

Przedpłata i ogłoszenia przyjmują we Lwowie
tylko i wyłącznie:

Biuro Administracji „Dziennika Polskiego”, Plac
Marjański 1. 6 i 7 w domu pana Kleski.
We Wiedniu: pp. Hasenstein et Vogler, (Otto Maass),
M. Dukes, H. Schalek, A. Oppel, Rndolf More
i J. Dukesberg, w Berlinie: Frankfurde, Koloni,
Hasenstein et Vogler i G. L. Danbe, w Hamburgu:
Karoly et Liebmann; w Paryżu: C. Adam 52 rue
du Four.
Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 10 centów od jednego
wiersza drobnym drukiem (petit).
Doniesienia o ślubach, zaręczynach i inne prywatne komu-
nikaty po kronice za jeden wiersz 50 ct.
Prywatne korespondencje 12 i nekrologia 20 ct. od wiersza.
Drobne ogłoszenia 1 1/2 centa od wiersza. Pomieszczenia
i sklepy po 1 ct. od wiersza.
Reklamy w rubryce Nadestane 30 ct. od wiersza.

Wielki Rok.

XII.

Święto Zmartwychwstania.

Minął wreszcie dzień, pełen walk, krwi ofiar
i sławy. Nigdy zapewne Warszawa nie goto-
wała się tak uroczysto do obchodu święta, które
i Ojczyźnie zwiastowało Zmartwychwstanie.
Wszystko oddało się świętemu i uroczystości w wła-
sne siły, nawet trwożliwi poczuli wierzyc
w przyszłość, a redakcja *Gazety krajowej*, która
dotychczas tak ostro gromiła burzycieli, znalazła
gorące słowa niewielbienia dla „świętej” rewolu-
cji.

Natychmiast ukonstytuowała się Rada za-
stępca tymczasowa, która urzędować miała do
chwili nadejścia rozkazów od Kościuski. W skład
tej rady wchodził: Ign. Zakrzewski, St. Mokro-
nowski, Ksawery Działyński, Szymon Szydło-
wski, Józef Wybiński, Eljasz Alse, Ignacy Zają-
czek, Andrzej Ciemiński, Jan Horain, Stani-
sław Rafałowicz, Franciszek Makarowicz, Mi-
chał Wulfers, Franciszek Tykiel, Franciszek
Gautier i Jan Kiliński. Wydano też wnet stoso-
wane zarządzenia: zakazano wpuszczać i wypu-
szczać z miasta bez paszportów Rady, wyznaczo-
no deputacje do ekspedycji pocztowej, postawio-
no straż przy kantorze pruskim i francuskim,
zaopatrzono arsenał, ubezpieczono jeńców, wśród
których znajdowali się: biskup Kossakowski,
hetmani Ożarówski i Zabiłto, marszałek An-
kwicz, postowie Oborski, Wilamowski, Szwajko-
wski, Rogoziński etc.

Rada zastępcza dzieliła się na wydziały:
dyplomatyczny, wojskowy i skarbowy; wydział
policyjny pozostawiono całkowicie prezydentowi
Zakrzewskiemu. Nadto ustanowiono rodzaj komi-
tetu bezpieczeństwa publicznego pod nazwą de-
putacji indagacyjnej; w skład tej deputacji,
prócz innych, wchodził: Tarnowski, Krzycki,
Bogusławski, Megnin, Arciszewski, Kiliński,
Rylski, Zabiłto, Wulfers i w. i. Deputacja ta
miała nadto zająć się zbieraniem papierów, zna-
lezionej w ambasadzie i przeprowadzić śledztwo
dla wykrycia tych, którzy zostawali w zdradli-
wych związkach z Moskwą. Rada rozstała też
komisarza do posłów zagranicznych, iż osobną
komisję ustanowiono dla polityki zewnętrznej.

Pomimo naturalnego rozdzielenia, pomimo
żwiast, porządek w mieście, dzięki energii Za-
krzewskiego i poczuciu obywatelskiemu mie-
szkańców, został w całej pełni utrzymany. Za-
krzewski ustanowił policyjną milicję, a prócz niej
nie wolno było nikomu pokazywać się z bronią.
Lud cały zorganizowano na wszelki wypadek
w dziesiątki i setki, ustanawiając komendantów i
wyznaczając miejsca na wypadek alarmu. Wszy-
scy obywateli byli do bezwzględnej posłuszeń-
stwa członkom rady i urzędnikom miejskim, któ-
rzy odznaczali się czerwonymi przepaskami na
lewym ramieniu. Na dopuszczających się gwał-
tu na osobach ustanowiono kary kryminalne i
zakazano, pod pozorem szukania przestępców
ukrytych, gwałcić domy lub napaść na osoby
prywatne. Papierzy, jakiego by gdzie znalazły,
odsłalać miano do wyznaczonej deputacji.

Król tylko był przerażony. Czuł się samo-
nym, pozostawionym bez straży, opuszczonym
wśród hłaskającego i nieprzychylnego sobie tłum-
u, który jak fala rozbijał się o mury zamku.
Już sam charakter tej rewolucji ludowej musiał
go naturalnie niepokoić. Uspokoił się nieco do-
piero, gdy dnia 19. kwietnia przybyła do niego
deputacja do rady zastępczej, która oświadczyła
mu wprawdzie, że od tej chwili wszystko ulega
wyłącznie rozkazom Kościuski, że jednak re-
czą za bezpieczeństwo i poszanowanie netykal-
nej osoby królewskiej. Delegaci prosili go, aby
wspierał usiłowania narodu i nie opuszczał War-
szawy. Król zapewnił, że swej strony, że War-
szawę nie zamysla bynajmniej opuszczać, dzięki-
wał za słowa sympatii i poszanowania, oświad-

czył, że najgorętszym jego pragnieniem jest, aby
zamierzono dzieło oswobodzenia doczekało się
szczęśliwego skutku. Następnie prosił i ostrze-
gał, aby świętej walki nie planowano nastroja-
niem jakobinów francuskich, aby utrzymywano
w mieście porządek i niedopuszczono do ekscesów,
a wreszcie domagał się, aby kawalerowie orde-
rów św. Stanisława i Białego Orła, odznaki swe
znów przybrali.

Zadaniem tym stało się zadość, o czym król
w dwie godziny później przez nową deputację
został zawiadomiony. Rada zapewniła, że chce
i potrafi utrzymać porządek, że daleka jest od
nastrojowania jakobinów i że poleci na uroczy-
stem nabożeństwie, aby kawalerowie orderów ja-
wił się w swych odznakach. W drugie święto
odbyło się kościół św. Jana uroczyste nabożeń-
stwo, celebrowane przez prymasa. Odpiewano
Te deum, poczem wojsko i korpus kadetów skła-
dał przysięgę na wierność Ojczyźnie i postu-
szeństwo najwyższemu wodzowi narodu Tadeu-
sowi Kościusce. Król, otoczony kawalerami
orderów w pełnym stroju, był obecny na tem
nabożeństwie. Nie jedna pierwsza raz ostatni
była ozdobiona tym orderem, kosztowne bowiem
te cacka składano na ołtarzu Ojczyzny.

„Byłem świadkiem — pisał Kosmowski —
rozczulającego widoku, kiedy dostrzeżono starca
w jeneralskim mundurze, niosącego order „Orła
białego” na ratusz. Ten starzec nazywał się Ta-
deusz Lipski, kasztelan łęczycki, sławny z wy-
mowy i patriotyzmu, order miał jeszcze od króla
Augusta II. W mowie swej zachęcał, aby każdy
za jego przykładem „złożył dane sobie ozdoby
a na nowe od Ojczyzny zastąpił”. Głos ten nie
pozostał bez skutku: na ośnóg Ojczyźnie skła-
dano ochoczo klejnoty i pieniądze, a jednym
z pierwszych był król. Sama pani Mokronowska
zabrała na poczekaniu 22.910 zł. p.; a i na Mo-
skalską zabrano dosyć. Z domu Igelströma za-
brane zastawy, kosztowności i bezkuli rubli po-
ne, odniesiono na ratusz. Żołnierz z regimentu
Działyńskiego znalazłszy worek z tysiącem dukat-
ów przyniósł i nagrody za swą ucieczkę przy-
jął nie chciał. Można powiedzieć, że nie nic
zgineło. „Lud chciał mieć rękę, jak miał serce —
czyste!”

W czasie drugiego dnia świat rozrzucono
też w tysiącach drukowaną odezwę Kościuski i
akt powstania z 24. marca; akcesy do powsta-
nia, do których wzywano, wpływały obficie,
a dla zabezpieczenia miasta, powołano do War-
szawy garnizony z Siedleca, Białego stoku, Jano-
wa i brygadę Ożarówskiego.

Pomimo to obawy były wielkie na dworze;
nie mniej od króla lękał się prymas, mający
w obrzydzeniu taką swobodę ludu i panowanie
mieszkańców. Na zamku starano się przypodo-
bać nowym panom, a zresztą król tak sobie
umiał zjednać mieszczan, którzy obecnie przy-
niósł szambelańską służbę pełnił, że — jak pi-
sze Niemcewicz — byłiby go w niebezpieczeń-
stwie do upadłego bronili.

Gdy przystąpiono do sypania okopów, król
zaraz wyruszył dla dania dobrego przykładu i
kilka razy ująwszy rydyl, ziemie rzucił. Poje-
rzyżano jednak ciągle, a niekusznie, króla,
że chce opuścić Warszawę, to też strzeżono go
bacznie, acz nie uciążliwie. Słowem, obchodzone
z nim z największymi względami, a choć nie
miał władzy żadnej, o wszystkim odbierał
raporty.

Niebawem przybył do Kościuski wysłany
do niego poprzednio przez radę Sokolnicki. Pi-
smem swym datowanym z obozu pod Igłonią,
25. kwietnia, zatwierdził Kościusko radę tym-
czasową i mianował Mokronowskiego wojskowym
komendantem miasta Warszawy i Księstwa Ma-
zowieckiego z rozległą władzą.

Na pieczęci Naczelnika przeczytano wówczas
po raz pierwszy godło, które dla wielu tchnęło
jakobinizmem:

„Wolność — Równość — Niepodległość.”

Rosebery w kłopotach,

Lwów 5. kwietnia.

Nie każdy minister może być znakomitym
mowcą. Elekcja jest darem natury, talentem
wrodzonym; kto go nie posiadał, tego sobie nie
wypłodzi. Owóż dla ministra, zwłaszcza w pań-
stwie konstytucyjnym, może to być czasami nie-
wytłumaczalne, że wraz z dekretem na ministra nie
otrzymał zarazem patentu na mowę. Zdawaćby
się mogło, że lord Rosebery, premier gabinetu
angielskiego, znajduje się w tem niewygodnym
położeniu. Szlachetny lord pragnął może naślado-
wać swojego poprzednika, który pluc swoich
nigdy nie żałował, ale Gladstone był wielkim
mowcą w swoim rodzaju i zawsze mówił to tylko,
co chciał. Zresztą mówił Gladstone zawsze na
podstawie swoich przekonań, a przynajmniej na
podstawie tego, co sobie jako człowiek polityczny
za przekonanie przyswoił. Na dno serca nikomu
zaglądać nie mamy potrzeby, jeżeli on sam swo-
ich tajemników nam nie odsłania.

Tymczasem Rosebery nie posiadał swady
swojego poprzednika, dając się unosić chwilowemu
wrażeniu, a — co najgorsza — wahał się w prze-
konaniach swoich i zdradzał się z tą swoją chwiej-
nością. Pozornie przysłał spadek po Gladstone,
bez zastrzeżeń i bez dobrodziejstwa inwentarza,
uważa więc za swój obowiązek nudać home-
rula całą gębą i lordozerę, kiedy w głębi du-
szy ani jednym, ani drugim nie jest. A że dotąd
zbyt dużo i zbyt często nie przemawiał, że nie
ma takiej wprawy, jak Gladstone, i nie panuje
tak, jak on, nad słowem, więc owe na dnie du-
szy kryjące się przekonania czasami wyglądają
na świat przez jego usta i tworzą w jego mo-
wach owe dysonanse, które na losy jego gabi-
netu, na jego karierę polityczną, a tem samem
na polityczny stan Anglii mogą wywrzeć wpływ,
jakiego mowa wywierała ani nie zamierzył, ani
sobie nie życzył. Wprawdzie — wedle łaciń-
skiego przysłowia — *verba volant*, a tylko *scrip-
ta manent*, ale i słowo, wypowiedziane publi-
cznie, w miejscu publicznym, w sprawie publi-
cznej, przez człowieka publicznego, rzuca się le-
piej, niż pismo, w pamięci publicznej i, raz z
wypuszczone, cofnąć się nie da. A pierwsze wra-
żenie — wiadomo — bywa zawsze najsilniejsze.

Tego, co Rosebery powiedział o homerulu
w pierwszej mowie swojej, mianiej w izbie lord-
ów, oale potopy wymowy nie odwołają spłukać
z jego charakteru politycznego. Powiedział, iż
Anglia musi się wzprzeć przekonaniu o pożytkach
homerulu, zanim się na uchwalenie go zdecy-
duje, powiedział to, co chciał i co mu jego do-
tychczasowe sumienie polityczne dyktowało. Po-
tem zreflektował się, że słowa te jego nie godzą
się z jego obecnym stanowiskiem, a może do-
stał reprimendę od mistrza Gladstone'a, więc
chciał to potknąć się naprawić i palnął dużą
mowę w Edynburgu, w której pominął wprost
komplementów dla Szkocji i Szkotów, usi-
łował dowiedzieć, że słowa jego, w izbie lordów
o homerulu wypowiedziane, zostały źle zrozumiane.
Ale usiłowanie to bardzo słaby odnosiło skutek
i nie było w stanie zatrzeć pierwszego wrażenia.
Chamberlaine, który zaraz potem także w Edyn-
burgu przemawiał, utrzymywał mimo wszystko,
że Rosebery jest tylko przygodnym, warunki-
wym zwolennikiem homerulu irlandzkiego. Co
gorsza, Irlandczycy, a w szczególności Parnelli,
zdają się podzielać zupełnie to przekonanie, a
wątpić się godzi, czy oni na rozstrzygnięcie spra-
wy samorządu swojego kraju długo czekać
zechcą.

Wobec tego w politycznych kołach angi-
elskich coraz silniej szczyry się przeświadczenie,
że rząd dobrowolnie lub mimowolnie zmuszony bę-
dzie odwołać się do narodu. Jeżeli się sam do
tego poczynać nie będzie, gotów mu w tem być
pomocnym Labouchere, przewodziący radykałów
angielskich, który czeka tylko na okazję do oba-
lenia gabinetu, a przy oziębieniu się stosunków

Irlandczyków do rządowego stronnictwa liberal-
nego, łatwo upragnioną sposobność może znaleźć.
Że i gabinet sam wie o tem i jest na tę ewen-
tualność przygotowany, najlepiej świadczy postu-
powanie zapadłe na radzie ministerjalnej że
w razie powtórzenia się nieprzyjemnej koali-
cji własnych stronników, jak to się stało pod-
czas rozpraw nad adresem, gabinet albo poda
się do dymisji, albo rozwiąże izbę. Ponieważ
whigowie nie myślą wypuścić z ręki steru rzą-
dów, ponieważ dzierżenie tego steru jest nader
ważnym i korzystnym podczas kampanii wybor-
czej, więc druga ewentalność wydaje się daleko
prawdopodobniejszą. Faktem jest, że w Anglii
dużo już mówią o wyborach. Chwieja się jeno
zapamiętanie, czy wybory będą skutkiem dymi-
sji gabinetu, czy też gabinet ustąpi skutkiem
wyborów.

„Nowy kurs” fiskalny.

VI.

XIII. Także za daleko idące podwyższenie
wezwań płatniczych na należności stempłowe,
mianowicie przy nieskończeniu powtarzających
się ukrośnieniach stempłowych od wyroków i pro-
tokółów sądowych, jest niewłaściwe i zaniecha-
nem być winno.

XIV. Wielkim ułatwieniem w służbie jest
używanie druków i litografii do często powtarza-
jących się jednakich spraw; — należy zatem z
tego ułatwienia jak najobszerniej użytek ro-
bić, przyczem przyjdzie wcale nie wątpić, iż
stwierdzonej podczas lustracji wypadek, w któ-
rym jeden z dyrektorów okręgów skarbowych
czynił trudności w używaniu prasy autograf-
icznej dla celów oddziału należnościowego, po-
zostanie na zawsze zupełnie odosobnionem dzi-
wactwem.

XV. Postanowienie §. 9. ustęp 6 instrukcji
z 19. września 1891 l. 27524, wedle którego
oddziały są obowiązane w pewnych wypadkach
własne wymiary prostować, bywa systema-
tycznie pomijane przez większość dyrekcji,
które wszelkie rekursy, o ile przypuszczają, że
nawet bez rozpoznania tychże, — krajowej dy-
rekcji skarbu do orzeczenia przedkładają, co
przy szczegółowych wypadkach często dyrekcyom
wytykano.

Tę nieprawidłowość należy bezzwłocz-
nie usunąć i wogóle wszelkie sprawy, które
bez naruszenia istniejących przepisów przez I.
instancję załatwiane być mogą, tam załatwiać,
zastosowując zasady, wyłączone w tutejszym
okólniku z dnia 21. września 1893 l. 10401/92 i
nie zasypywać krajowej dyrekcji skarbu bez
koniecznej potrzeby bymnośtem drob-
nych spraw, które tylko nieuniknioną zwłokę
w załatwianiu spraw ważnych powodują.

Szczególnej odnosi się to do próśb o da-
rowanie podwyżek ludności wiejskiej,
które wedle §. 9. ustęp 9 instrukcji z 19. wrze-
śnia 1891 l. 27524 przez same dyrekcje przy-
chylnie załatwione być mogą.

XVI. Wielkim błędem, od którego prawie
żadna dyrekcja nie jest wolną jest przed-
kładanie spraw rekursowych krajowej Dy-
rekcji skarbu, niedostatecznie adstruowanych,
wskutek czego okazuje się następnie często po-
treba rozmaitych uzupełnień i wyjaśnień, co na
tok uzdrawiania taniej wpływu wywiera.

Poleca się zatem c. k. Dyrekcyom okręgów
skarbowych, aby na przyszłość przedkładają
krajowej Dyrekcji skarbu sprawy rekursowe na-
leżycie przygotowane i adstruowane w podobny
sposób, jak to czyni krajowa Dyrekcja skarbu
wobec wys. Ministerstwa skarbu, o czem prawie
wszyscy naczelnicy oddziałów należnościowych
z czasów swej służby przy krajowej Dyrekcji
skarbu dokładną wiadomość mają.

W tym celu należy przedewszystkiem do-
kładnie przeczytać rekurs, i o ile podniesione
zarzuty nie znajdują odparcia w aktach, przed-
łożonych przez urząd podatkowy, postarać się,

gdzie wypadnie, o dotyczące akta, lub wyjaśnie-
nia, a otrzymawszy je, przedłożyć dopiero spra-
wę krajowej Dyrekcji skarbu.

I w tym wypadku jednak przestrzega się
przed wszelką przesadą, aby niepotrzebnie nie
ściąganiami aktów nie przewlekać i nie gmatwać
spraw, zwłaszcza, że wskutek zarekwirowania
aktów częstokroć tamowanie urzędowania innych
władz, najwięcej sądowych, nastąpić może.

XVII. Słabą stroną wielu oddziałów jest
brak wszelkiej ewidencji tych spraw, co do któ-
rych wyższe władze relacji zażądały, wskutek
czego sprawy te częstokroć ze wszelkimi nie-
właściwościami zwłoczą ulegają i terminu, nawet przy
wys. Ministerstwo skarbu naznaczone, nie bywają
dotrzymywane.

Temu brakowi wypadła zaradzić przez bez-
zwłoczne zaprowadzenie odpowiedniego terminu-
rza, na podstawie którego naznaczonych termi-
nów ściśle przestrzegać należy.

XVIII. Niemniej spostrzeżono, iż wchodzące
do Dyrekcji ekshibita dostają się do rąk konce-
pientów niekiedy zbyt późno, gdzieśniedzie na-
wet dopiero po tygodniu.

Będzie zatem rzeczą Pana Dyrektora okręgu
skarbowego w porozumieniu z Panem Naczeln-
kiem oddziału, urzędzie służbę manipulacyjną w
ten sposób, aby exhibitu po należytem zapro-
koleowaniu, indykowaniu i priorytowaniu, dosta-
wały się do rąk koncepientów najpóźniej naza-
jutrz po wejściu ich do Dyrekcji.

XIX. Nader rażące niewłaściwości spostrze-
żono przy prowadzeniu rejestru na akta wynia-
rowe wedle wzoru V, chociaż rzecz sama w so-
bie zupełnie prosta, żadnych nie nastęca trudo-
ści.

Mianowicie wiele oddziałów, wiedzionych
chęcią wykazania jak najmniej zaległości w reje-
strze V, nie wzięła do niego wszystkich
nadechodzących aktów wymiarowych, lecz tylko
te, które bez dalszych dochodzeń wymiarem na-
leżytości załatwione być mogą, — zaś akta, po-
trzebujące uzupełnień, zwraca urzędem podatko-
wym i to częstokroć tylko za pomocą notatki, na
grzbiecie aktu ołówkiem skreślonej, nie za-
ciągawszy wcale ośnośnego aktu do rejestru.

Tego zupełnie niewłaściwego, przepisom
wrecz przeciwnego postępowania zakazuje Pre-
zydium najostrej pod zagrożeniem wdrożenia
dochodzenia dyscyplinarnego przeciw Naczeln-
kowi oddziału, któryby nadal w podobny sposób
postępował, a jeżeli się wspomniane przewinienia
służbowe za czas przeszły bezkarne pomija, to
tylko dlatego, że Naczelnicy oddziałów pominieli
je może z niewiadomości.

W przyszłości musi być każdy akt wy-
miarowy w tym samym dniu, w którym
do oddziału wejdzie, także do rejestru
wymiarowego wpisanym.

To samo odnosi się do zaciągania fasyj ekwi-
walentowych do rejestru ekwiwalentowego.

Oprócz powyższej najgłośniejszej nieprawi-
dłowości, przedstawia także sposób prowadzenia
rejestru wzór V. wiele niewłaściwości, albowiem
nie tylko, że wiele rubryk wzoru wcale nie bywa
wypełnianych, ale nadto i co do tych rubryk,
które wypełnione — uskuteczniło to tak niedo-
kładnie, że rejestr nie daje właściwie żadnego
poglądu na stan ośnośnej sprawy.

Błędów tych wypadła na przyszłość unikać,
a w szczególności w razie przedstanowcze-
go załatwienia aktu, należy zawsze notować we
formie najwłaściwszej, jakie uzupełnienie za-
rządzone zostało.

Absolutnie nigdzie nie znaleziono kwartal-
nych zamknięć rejestru wzór V, przewidzianych
w §. 30 ustęp końcowy instrukcji z 17. stycznia
1885 l. 1728, o których wspomina także naj-
nowsze rozporządzenie ministerstwa skarbu, do-
tyczące tego rejestru z daty 28. grudnia 1893
l. 25.000 (dziennik rozp. nr. 2. ex 1894).

Zamknięcia te należy odtąd regularnie spo-
rządzać i uwidoczniać w nich zaległość z począ-

WARSZAWA.

POWIEŚĆ HISTORYCZNA

z roku 1894.

Napisał

FR. RAWITA.

(Ciąg dalszy.)

Kapostas spojrzął w oczy Kościuski i rzekł
z naciskiem:

— Uwagaż! Ludność na kiel bierze, a

Igelström wścieka się...

Tu gość w tabakierę parę razy stuknął

— Trzeba z tego korzystać... ha? Jak my-
ślisz?

Kościusko zamyślony siedział.

— Wojsko mamy za sobą... lud możemy

mieć w każdej chwili — ciągnął Kapostas —

trzeba tedy z dobrej sposobności skorzystać...
Wy tu bijcie Moskali, a my tam cichutko kurtę

im skroimy — a póki nowe posiłki przyjdą,
bądźmy mogli stworzyć potężną armię i do boju

wyprowadzić.

— Madrze mówisz — zauważył Naczelnik,

a myśl ta, tak mu się podobała, że się uśmie-
chnął mimowoli — trzeba tylko, jak powiadasz,

pierwej króć skroić.

Tu Kapostas żywo się ruszył i za rękę Na-
czelnika pochwylił.

— Skroić się... skroić się kochanie... — zawo-
łał przyciszonym głosem. — Ja uciekłem wprawdzie

od Igłströma, bo to niewielka rozkosz w lochu
jego pałacu siedzieć, ale skoro będzie potrzeba,

tym samym woźkiem, com przyjechał, wrócę do
Warszawy i — ręką po piersi stukając, kończyć —

daję ci słowo, za trzy dni będziesz miał rewolu-
cję, ale z tym tylko warunkiem, że i ty do
nas przyjdiesz.

— Idę przecie...

— Ale powoli... Nie dość, że idziesz, trzeba,
aby ludność miała tę pewność, że idziesz, że
ją w razie potrzeby od zemsty moskiewskiej
zaśloniesz. Jestem pewny, że wypędzimy Moskali,
ale trzeba, abychmyśmy za plecami oznił ciebie;
trzeba przecież natchmiast rząd sformować,
bo tego upudrowanego królika nikt za psi ogon
nie ma... Niech ludzie wiedzą, że idziesz kocha-
nie do Warszawy jako zwycięzca — i tego
będzie dosyć. W tym celu należy nawiązać ze
stolicą regularne i dobre stosunki.

— Powiem ci to, co już mówiłem Kółtata-
jowi i Potockiemu jeszcze przed Racławicami:
jak tylko zorganizują powstanie wszędzie, gdzie
można, natychmiast do Warszawy rusz — ina-
czej co bym tam robił?

Muszę być pewnym, że za plecami swemi

będę miał wojsko.

Kapostas niecierpliwie w tabakierę stuknął.

— Masz kochanie trochę racji — rzekł —

być bardzo może, że z punktu wojskowego robisz

dobrze, lecz tam, gdzie trzeba być się, znajdujeś

niejednego wyręczyciela, a tam, gdzie trzeba

głowy i ducha, nikt cię nie wyręczy. Ty musisz

kochanie stać tak wysoko, żeby ci wszyscy

widzieli i do ciebie się schodzili — takie miej-
sce zająć możesz tylko w Warszawie.

— Idę tam, przyjacielu, czy przyjdę tydzień

wcześniej, lub później, nie na tem nie stracimy

teraz, a zyskać możemy bardzo wiele.

Rozmowa przeciągnęła się długo i tem się

zakończyła, że Kapostas do Warszawy wrócił,
a Kościusko posunął się dalej i pod Połanem się

okopał.

Denisow i Tormasow obserwowali go z dale-
ka, nie mając odwagi po raz drugi stoceć
z nim bitwy, wyczekując posiłków, lub stano-
wych rozkazów od Igelströma. Rozkazy jednak
nie nadechodziły, a była potęma bardzo ważna
racja, o której nie wiedzieli, ani obaj generałowie
z pod Racławic, ani Naczelnik — chodziło o to,
jaka rolę przyjmą w wojnie Prusy?

Miedzy dworem berlińskim a petersburskim
trwały pertraktacje tajemne, bo naraz najja-
śniejszy król pruski i nasza wierna aliantka prze-
konali się, że prowincje, wydarte Rzeczypospo-
litej, odebrane być mogą.

Naczelnik nie wiedział o tem, dążąc do
Warszawy. Zresztą nie liczył nieprzyjaciół i nie
pytał, jacy są, lecz skoro można było — bił ich.

Wisła dzieliła Moskwę od Kościuski. Wie-
dział on, że Grochowski, powołany przez wojsko
na dowódcę i mianowany generałem, śledzą ku
niemu z pomocą i dla tego zajął mocne stano-
wisko pod Połanem, oczekując jego przybycia.</

kiem kwartału, przyrost w ciągu kwartału, ilość aktów załatwionych stanowiąc przez wyznaczenie, ilość aktów, nie stanowiąc załatwionych i tych, które zwrócone urzędem podatkowym celem dokonania wymiaru we własnym zakresie działania, wreszcie załogiść z końcem kwartału, która obejmowała ma tak akta wcale nie załatwione, jakoteż akta dopiero nie stanowiąc załatwione.

Wspomniane zamknięcia kwartału służą dwójakim celem, mianowicie: 1. do utrzymywania w ewidencji i urzędowania niezrealizowanych nie stanowiących zarządzeń, 2) do wypełnienia pism ostatnich rubryk wykazu C. „Stand der G.ühr-nbeme sungen bei der vorgestellten Behörde“.

(C. d. n.).

Korespondencja.

Paryz 2. kwietnia.

(Sprawa Flourens-Courcel. — „Soleil“ o zarządzie kolonii. — I Francuzi nie umieją).

Baron de Courcel, który od grudnia 1881 do lata 1886 był ambasadorem francuskim w Berlinie, wyciął siarczystą odpowiedź autorowi artykułu, pominętego w *Figaro* p. n.: *Dessons diplomatiques*, opartego jakoby na informacjach br. Courcela. Anonimowy autor, w którym świat cały nie od dziś domyśla się Flourensa, twierdził mianowicie, że zagraniczna polityka Francji pod kierownictwem Juljusza Ferrero była tak germanofilska, że przestała niemal być francuską; dowody na to podał może br. Courcel. Owoż baron, na którego powołuje się artykuł, odparł z całą stanowczością, że insynuacje; raz dla tego, iż bynajmniej nie ma zamiaru wydawać tajemnic państwowych, a powtóre, że jako ambasador byłby nie przyjął od żadnego rządu misji, niezgodnej z interesami Francji i osobistością swą. „Przenigdy — pisze baron w swym otwartym liście, nie dałbym się nagiąć od tego, by odegrać w Berlinie rolę, jaką mi imputuje autor artykułu *Dessons Diplomatiques*“.

To zaprzeczenie podaje prawdziwy *Figaro* bez zmiany, w komentarzu jednak stara się wykazać, że na swą korzyść. Organ bulwarowy przynajmniej, że istotnie otrzymał materiały do odnośnego artykułu od Flourensa. Pozostawia więc Flourensu otwarte pole wykazania prawdziwości faktów, które poruszono w odnośnym artykule.

Gaulois donosi też zaraz, że rząd, który tak źle wyszedł na b. pośle kopenhagim hr. d'Aunay, a to z powodu podejrzenia, iż wypłać *Figaro* dyplomatyczne tajemnice, spróbujecie zapewne, żali nie powiedzie mu się lepiej z Flourensem, którego autorstwo w tym wypadku żadnej nie podlega wątpliwości. Rozestana do pism nota póturzędowa zaprzecza jednak, że wiadomość, jakoby z komitetu dyrektorów urzędu spraw zagranicznych utworzył miano trybunału administracyjnego dla sprawy Flourensa, jest nieprawdziwa.

Orleanistyczny *Soleil* gwałtownie występuje przeciwko zarządowi kolonii. Zarzuca mu przede wszystkim rozruchliwość; aparat urzędniczy jest za liczny; połowa dzisiejszego personelu wystarczałaby dla osiągnięcia nierównie lepszych rezultatów. W senacie zrobione już uwagi, że francuskie kolonie kosztują dwa razy tyle, co angielskie. I nie dziwne, jeśli się zwąży, że kreowano tuście posady w guście inspektora stadtyni tokijskiej, konserwatora architektonicznego w Tanarido, inspektora monumentów Sahary itp., posady oczywiście z ładnymi prawie obowiązkami. Przy tworzeniu tych posad nie szło o nic innego, jeno dobre zapotrzebowanie całej czeredy kuzynów różnych grubych ryb. W Kochin-ebinie np. gdzie ogółem mieszka 1800 Francuzów, jest ogółem 1600 urzędników francuskich. Do tego ideału urzędów zbliżają się mniej lub więcej inne także kolonie.

La *jeunesse royaliste* wydawane w Bordeaux, podaje oświadczenie hr. Pariza wobec jednego ze stronników. Hrabia miał się wyrazić, iż wcale nie myśli rezygnować. Ma on silne przekonanie, że reprezentowane przezeń królestwo będzie ostatecznym, nieuniknionym rozwiązaniem zawiła. Kwestia to przyszłości bliższej nawet, niżli wiela mniema; zdrowy zmysł narodu sam zażąda, by raz położono koniec smutnym, zgubnym usiłowaniom, które w razie dłuższego trwania doprowadzą muszą do dyktatury i zupełnej utraty wolności. Wówczas społeczeństwo będzie musiało zwrócić się do rojalistów i ich przewoźcy z prośbą o pomoc, która też nie zawiedzie. Hrabia energicznie zaprzecza przeciw twierdzeniu republikańskich pism i mówców, jakoby partja monarchistyczna była martwą i wykazywał, że owszem stronnicy jego z większym, niż przedtem, zapałem, acz w ciichości, pracują dalej.

Ze względu na to, że niebawem w izbie wszczęta zostanie dyskusja o reformie napojów spirytusowych ogłasza ministerstwo skarbu następujące cyfry o dochodach z tych podatków w roku 1893: Ogół dochodów reprezentuje sumę 462,633.057 fr., z czego przypada 273,649.785 fr. na rozmaite kategorie alkoholu; 146,943.550 fr. na wino; 6,711.441 fr. na wino alkoholizowane; 316.450 fr. na wino z rożnów; 15,943.355 na jablecznik, wreszcie aż 23,973.355 fr. na piwo. W porównaniu z rokiem zeszłym okazuje się w dochodach, dzięki urodzajowi, cztery i pół miliona nadwyżki.

Cyfry powyższe wskazują, że i Francuzi nie wylewają za kółnierza.

A. S.

Obchód Kościuszkowski we Lwowie.

Chłopi na wystawie.

Godzina trzecia po południu. Goście nasi z okolicznych wsi, pod wodzą p. Maślanki przybyli, po odpoczynku w Towarzystwie kat. rzemieślników „Skafy“, udali się gremialnie na plac Wystawy krajowej. Wzniosły był to widok. Przeszło 250 chłopów w towarzysztwie członków komitetu obchodu Kościuszkowskiego z pieśnią: „Jeszcze nie zginęła“ na ustach zwidzało plac Wystawy. „To wzniosło!“ „To wspaniałe słone!“ Niech wrogi nasze wiedza, co polska sztuka może! — to były okrzyki podziwu, któremi bracia nasza witała powstającą Wystawę. Największe wrażenie wywarła na nich „Panorama Kościuszkowska“. Trzykrotny okrzyk „Niech żyje“ był podzięką dla p. Styki, który tłómaczył zebranyemu włościanom znaczenie obrazu — który to okrzyk był też najlepszym wyrazem uznania dla naszej spółki malarskiej Kosak-Styka!

Z inicjatywy p. Maślanki wójta z Zubrzy, przybada — jak się dowiadujemy — liczni włościanie na tegoroczną naszą wystawę, „aby pochwilić te cuda prawdziwiej umiętną ręką w tak krótkim czasie zebrane“.

Po zwidzeniu „Panoramy“ zwidzali nasi chłopi cały plac wystawy, wszystkie pawilony, gościnie, z otwartymi rękoma wszędzie podejmowali.

Godzina 6. minut 15. Czas do teatru na przedstawienie „Kościuszkowski“. Z zalew żęgnąć trzeba to miejsce, na którym kilka godzin tak mile spędzono. „Dziękujemy Wielmożny Dobrodzieju za okazanie nam tego cudu! Dziękujemy! Niech żyje!“ To słowa podziękowań komitetu, któremu rzeczywiście uznanie należy się za oprowadzenie naszych druhów-chłopów i okazanie im placu wystawy.

W „Sokole“.

Wieczór uroczysty w „Sokole“ zebrał onegdaj liczną i doborową publiczność, która ledwie pomieścić mogła obszerna sala gimnastyczna, przystrojona bardzo pięknie. Publiczność ta przedstawiała barwny i uroczysty widok — od czarnych bowiem fraków odbijały piękne stroje wieczorkowe pań, koniusze i czamary sokole. Na estradzie wśród zieleń i kwiatów ustawiony był biust Naczelnika.

Wieczór rozpoczął piękną przemową członka Wydziału krajowego p. Tadeusz Romanowicz. Oto treść pięknej tej mowy: „Pozbawieni prawa sążenia o własnym losie, rozdzieleni na trzy części, z których każda w innych znajduje się warunków, uważani i ogłaszani za umarłych — od 100 lat zrywamy się do rozpaczliwej walki z przemocą, a w coraz głębszą pograżamy się niewolę. Od lat 30 w jednej części Polski szaleje ucisk, jakiego przykładu w dziejach nie ma. W tem położeniu nasuwa się pytanie, czy godzi się cześć dziś wielką rocznicę radosnym obchodem — czy nie należałoby raczej głowę posypać popiołem i przywdziać żałobne szaty! Nie! Mimo ucisku strasznego, mimo opuszczenia nas przez wszystkich, mimo zapomnienia — stokroć nie! Bo oto zmierzka ku nam mocarz wielki, nie sacy nam otuchę i wiarę w lepszą przyszłość, bo oto zstępuje do naszych serc i umysłowy idea Kościuski. I dlatego wybraliśmy na dzień obchodu rocznicę bitwy racławickiej. Akt powstania, ogłoszony przez Kościuszkę w Krakowie, następnie uniwersał połaniecki głosiły ukrócenie ucisku ludu — niosły mu zapowiedź zupełnej wolności. Na te hasła chłopskie kosy pospieszyły na obronę Ojczyzny. Poczuliśmy powrót do tradycji Kazimierza, króla chłopski. Był to wiary, który z rąk Kościuski wzięliśmy na dalszą drogę i on daje nam ręką, że odrodzenie nie będzie przemianieniem obcego jarzma na domowe. Kościuski zasługuje w tem, że nie dał Polsce upaść w podpieniu Targowicy. W jego idei czerpią przyszłe pokolenia moc i idee. „Po stu latach — kończy mowa — powracasz do nas wielki miłoścu, wielki idea, Naczelniku. Wiedzieliśmy za sobą Bartosza Głowackiego, szewca Kilińskiego i zstępując w kurne chaty włościańskie, w mieszkańskie domy, pod strzechy dworów szlacheckich. My otwieramy wam na oścież nasze serca i umysły i bierzemy w nie waszą wielką idee. I ślubujemy Ci, Naczelniku ukochany, że od tej idei na krok nie odstąpimy, że Ojczyznę służąc będziemy do ostatniego tchnienia, że dla niej i przez nią będziemy dalej pracować, że dla niej i przez nią będziemy się starali wyzbyć da wnych nałogów, a więc próżniactwa, pieszczucia się przed wielkościami, sobokostwa. Ślubujemy Ci, Naczelniku, miłość ludu i w tej miłości i w tej pracy będziemy dążyli do odrodzenia Ojczyzny. Żyje Polska!“

Mowę tę przyjął zebranie długimi, frenetycznymi oklaskami.

Drugi przemawiał reprezentant młodzieży, prezes „Czytelnia akademickiej“ p. Wojciechowski, który w pełnej zapału przemowie zapewnił, że młodzież trzyma się silnie hasła Kościuszkowskiego i podejmując przysięgę Naczelnika narodu, złożoną przed stu laty na rynku krakowskim.

Oświadczenie to młodzieży przyjął publiczność oklaskami.

Nastąpiła produkcja wokalo deklamacyjnej. Chór męski „Lutni“ pod batutą p. Cetwińskiego odpowiadał pięknie „Pieśń uroczystą“ p. Niewiadomskiego do słów Kornela Ujejskiego; p. Janikowski czytał z zapałem „bitwę racławicką“ Teodila Lenartowicza; chór damski gal. Tow. muzycznego pod dyrykcją p. Rudolfa Schwarza odpowiadał „Pieśni narodowe“ wśród powszechnego zapału; w końcu chór męski „Lutni“ wystąpił raz jeszcze na estradzie, by odpowiadać „Polonez“, z opery Moniuszki „Hrabina“, „Marzenie“ Chopina i „Hymn narodowy“. Nie potrzebujemy chyba dodawać, że Lutnistów naszych witano i żegnano pełnymi zapału oklaskami.

Kierownikiem artystycznym wieczoru był p. Rudolf Schwarz.

W Kole artystyczno-literackim.

W rzędzie uroczystych obchodów w rocznicę bitwy Racławickiej, które w każdej instytucji towarzyskiej we Lwowie urządza, poczesne miejsce zajmuje wieczerok uroczysty dla członków i ich rodzin, urządzony w Kole artystyczno-literackim. Wobec licznych gości, przezwane pań, wstąpił na estradę hr. Wojciech Dzieduszycki i w pięknym przemówieniu podniósł doniosłość święconej rocznicy. Jedną myśl w tem przemówieniu zaznaczyć tutaj musimy, myśl piękną i wzniosłą, by polscy pisarze we Lwowie i Krakowie nie oglądali się na to, czy ich dzieła uzyskają otwarty wstęp do rodaków tam, gdzie „pisać po polsku wolno, ale na piśmie nie wolno“, lecz aby pisali wszystko i tak, jak polska myśl każe i polskie serce czuje.

Nastąpiły produkcje wokalne, pod artystycznym kierown. p. Wal. Wysokiego, który pod tym względem jest zawsze gotów do usług dla Koła i ma rękę szczerłą. Panny Koralewiczówna i Strasserówna zachwycaly słuchym śpiewem słuchaczy, pierwsza piosenką Galla „Polecały pieśni moje“, druga znaną piosenką „Czarna sukienka“. Nastąpiła gra na wilonczeli prof. Śladka i śpiew p. Górskiego (Komorowski polonez), tudzież śliczna z potężnym uczuciem wygłoszona deklamacja pani Stachowicz-Grekowej wiersza wieszczki Adama „Do matki Polki“.

Zakończyło szczerym patryjotyzmem owiane „Echo“ odpiewaniem uroczystej pieśni Niewiadomskiego i Krakowiaka w układzie p. Orłowskiego.

Akompagnament objął p. Ślawicki. Liczni zgromadzeni słuchacze rzęśliwymi oklaskami z

serca dziękowali wykonawcom i wydziałowi „Kola“, który pierwsze chwile swego urzędowania zainaugurował tak pięknym wieczorkiem.

Iluminacja.

Lwów cały w ogniu! Płonie na ulicach, jasno, niemal jak w dzień biały, rojno i tłumno na mieście — czuć, że to święto niezwykle, poważny nastrój panuje ogólnie.

Rozpoczął się widowisko od gmachu teatralnego, oświetlonego rzęśliwie i jedziemy przez ul. Teatralną, koło „Narodnego Domu“, jak „przystać“ na naszych braci Rusinów, „świecącego“ ostentacyjnie ciemnościami, i udajemy się przez ulicę Ormiańską na Krakowską — gdzie w blasku złotego światła świec widzimy kilka flag o barwach ruskich.

W Rynek ani jednego ciemnego okna, a ratusz wygląda wspaniale, oświetlony tysiącami świec; nader efekownie wygląda figura nad głównym wejściem, trzymająca w obu rękach rozpostartych dwie pochodnie gazowe. Uwagę zwraca na siebie dom ks. Ponińskich, ślicznie udekorowany i przyozdobiony transparentem Białego Orła i św. Michała.

Tuż obok, na ulicy Ruskiej, tylko gdzieniegdzie światło w oknach. Kłaztor i wieża kościoła O. Dominikanów oświetlone rzęśliwie.

Wracamy jednak i koło katedry spostrzegamy wspaniale dywanami udekorowany magazyn „Louvre“, dalej na placu Marjackim magazyn Kiedla z transparentami Kościuski, Głowackiego i Kilińskiego.

Nader efekownie przedstawia się budynek Banku hipotecznego, jasniejący tysiącami różnokolorowych lampek, dalej Kasyno miejskie, gmach Sokola, biblioteka Ossolińskich i t. d.

Przyjeżdżamy przed gmach sejmowy — i ten jest oświetlony rzęśliwie — na drugim piętrze gmachu policyjnego iluminacja wspaniała, parter i pierwsze piętro ciemne, a przed gmachem kompanja strzelców. — Skracamy w ulicę Kościuski. Jak przystało na mieszkańców ulicy, noszącej nazwę bohatera, dekoracja i oświetlenie są wspaniałe i gustowne.

Transparenty i binsty Kościuski spotkać można na każdym niemal kroku. Uwagę zwraca na siebie balkon na wprost Wydziału krajowego oświetlony lampkami i transparent w parterze na rogu ulicy Trzeciego Maja, przedstawiający szlachcica, mieszczanina i chłopa, przysięgających, iż razem będą pracować dla odbudowania Ojczyzny. Towarzystwo kółek rolniczych w ten sposób obchodzi uroczystą rocznicę.

Poważnie wygląda ulica Trzeciego Maja, oświetlona rzęśliwie. Na ulicy Jagiellońskiej, gustownie udekorowany bank kredytowy, a tuż obok przepysznie różnokolorowymi elektrycznymi lampkami gmach Kasy oszczędności. Gmach ten robi istotnie wrażenie imponujące. Jarzące światła elektryczne oświetla niemal całej wały teatralne i pośrednio złoty gmach dyrekcji skarbowej.

W śródmieściu jeszcze gustownie przybrany był dom, w którym się mieści krajowa wystawa przemysłowa.

A teraz udajemy się w oddalone części miasta; z prawdziwym zadowoleniem ujrzelśmy, iż okienka najmniejsze nawet w suterynach błyszcząły w świetle. Łyczaków, Zieloną, Żółkiewską, Gródecką, Krakowską, nawet Bajki, wszędzie iluminowano — najbiedniejsze nawet rodziny żydowskie, nie uchyliły się od wystawienia paru świecek w oknie. Na Bajkach, ulicę 29. Listopada bardzo pięknie oświetlił lampami zarowami dotychczasowy jej właściciel p. Franz.

Gmachy rządowe i rusińskie, z natury rzeczy musiały pozostać... niemniej wobec narodo wego święta.

Skromny przybytek arcybiskupa ormiańskiego, księdza Issakowicza, tego prawdziwego patriotę Polaka, był rzęśliwie oświetlony; również jarzącym światłem zajaśniał pałac arcybiskupa księdza Morawskiego, a blask świec, gdyby mógł pytać, z pewnością zapytałby się, dla czego koło niego wyciągnięto aż trzy kordony wojska? Nigdy nie rozpoczynaliśmy walki o wolność — zbrodni, nie będziemy święcić jej rocznicy setną lekomyślnym wybrkiem... Naród polski przebacza, ale nie miści się nigdy, nawet na wyrodnych synach. Dom, w którym się mieści konsulat rosyjski był również rzęśliwie oświetlony, a dla „bezpieczeństwa“ otoczono go również w dwóch stron kordonem.

Smutne to zaiste zastawienie! Konsul rosyjski i arcybiskup polski! Ktoś, przejeżdżając obok zamkniętego bagnetami pakuca zapytał nainwie: — Cóż to? — czy mieszka tu jaki generał? — Tak, — odpowiedziano — generał moskiewski.

Na placu Franciszkańskim skonsygnowano szwadron ułanów, po mieście ukończył się patrol pieszy i konny, po co i na co — Bogu jednemu tylko wiadomo — gdyż straż obywatelska pilnowała porządku z wielkim taktem, a jej członkowie z pewnością więcej mają pojęcia o traktowaniu publiczności, niż panowie, noszący na półkiszach numery. Zresztą mógł się o tem przekonać J. E. pan namiestnik, który wyżej położone ulice sam obchodził — a widział tylko porządek wzorowy. Zanałdoby to dzień poważny i święty, aby ktośkolwiek mógł pomyśleć o zakłóceniu spokoju.

Wogóle wieczór wczorajsz, tak samo jak i ranek, przeszedł spokojnie, ludność miasta rozumiała powagę chwili i odpowiednio do tego się zachowywała. Widzieliśmy na ulicach wszystkich bez różnicy stanu i wyznania, a prawdziwie wzruszająca zgoda panowała ogólnie.

W teatrze.

„Panie dobrodzieju“ — odzywa się mój sąsiad, gospodarz z Zubrzy — „czy to prawdziwie, czy też tam na scenie to panowie poprzebierani tylko?“ Kilka tych słów wystarczy, aby można było dokładnie poznać wrażenie, jakie wywarła na chłopach naszych sztuka „Kościusko pod Racławicami“. Trudno opisać entuzjazm, z jakim przyjęto te tylekroć grana, a każdemu sercu polskiemu zawsze tak drogą sztukę.

Sprawozdanie z przedstawienia odkładamy do jutra.

W podniosłym nastroju opuścili chłopi teatr skarbkowski, a wieczór cały, spędzony zurow w lokalu „Skafy“ o niczem innem nie mówili, jak tylko o odbytem przedstawieniu, o podniosłej deklamacji „Lirnika“, o idealnym Kościuszcze i o zamasytym Bartoszu.

Teatr był przepiękny nie tylko chłopskim, ale i arystokracją rodową, gorąco bijącą oklaski.

Przyjęcie włościan.

Po nabożeństwie w kościele archikatedralnym wyruszyli nasi włościanie znów z członkami „Skafy“ i muzyką „Harmonja“ w łącznej liczbie 500 do sali „Skafy“ na obiad. Wzniosłe i rezewne, do głębi serce wzruszające było to zebranie — jedna z najpiękniejszych części programu uroczystości kościuszkowskiej.

Pierwszy przemówił do zgromadzonych Wojciech hr. Dzieduszycki. Piomienistą swoją mową, bogatą w głębokie myśli, przez Boga samego natchnioną, proroczą, zelektryzował i porwał słuchaczy tak, że zapał, entuzjazm był ogólny, u nas w zebraniach niebywały. Łzy radości obficie spłynęły, a formalne burze oklasków, wyrazy zadowolenia, są najlepszą nagrodą dla mowy.

Po hr. Dzieduszyckim wygłosił z zapałem prawdziwym, serdecznym i trafiającym do przekonania, mowę treściwą p. Szeremeta Józef. Poczem przemawiali sami włościanie — Polacy i Rusini.

Po tej skromnej, lecz serdecznej biesiadzie — rozdano wszystkim włościanom książeczki i portrety Tadeusza Kościuski.

Podczas obiadu śpiewał dzielny i niestrudzony chór „Skafy“ i przygrywała „Harmonja“.

O godzinie pół do 4 wyruszył pochód włościan i członków „Skafy“ w tym samym porządku na wystawę krajową przez górę stryjską; podczas pochodu śpiewano pieśni patryjotyczne.

O godzinie 1/11. wieczorem po przedstawieniu w teatrze, zgromadzili się na wspólną wieczerzę do „Skafy“, podczas której przemówił pierwszy serdecznie poseł dr. Skafkowski, a następnie na tę rocznicę Kościuszkowskiej reasumując nadzwyczaj trafnie wszystkie wrażenia — uroczystości przemówienia i odpowiedzi i odniesione stąd korzyści — p. Szeremeta Józef, obdarzony przez zgromadzonych podziękowaniami i długotrwałymi oklaskami. Włościanin Maślanka złożył w imieniu wszystkich serdeczne podziękowanie komitetowi i wszystkim tym, którzy do tak świetnej i pouczającej biesiady duchowej się przyczynili.

Dr. Kuleczyński wypowiedział piękną mowę na temat „Kochajmy się“.

Pieśnią „Jeszcze Polska nie zginęła“, zakończono wzniosłą, serdeczną uroczystość Kościuszkowską.

Rocznica Kościuszkowska.

Zakład s. p. Skarbka w Drohowiezu pod Mikołajowem obchodził będzie dnia 8. w razie niepogody niedoświadnie 15. kwietnia b. r. staraniem mieszkańców tego zakładu, uroczysty obchód imienia Tadeusza Kościuski według następującego programu: 1. Wieczorem w wili uroczystości będą powiewały na zakładzie flagi o barwach narodowych. 2. Wystrzały moździerzy i muzyka zakładu zapowiadają pobudką o godzinie 6. rano dnia następnego to jest 8. kwietnia mieszkańcom, należącym do zakładu i okolicy, o rozpoczynającej się uroczystości. 3. W tym dniu o godzinie 10. po południu odbędzie się wieczerok muzykalno-deklamacyjny-wokalny i wygłoszony będzie odczyt o Kościuszcze i bitwie pod Racławicami. 4. Po wieczorku nastąpi iluminacja zakładu i domów, zamieszkałych przez funkcjonariuszów. 5. Do figury Matki Boskiej, znajdującej się w bliskości zakładu, odbędzie młodzież zakładowa pochód z pochodniami i lampkami, gdzie odśpiewa pieśni patryjotyczno-religijne, przyczem nastąpi spalenie ogni sztucznych.

Transparenta odpowiednie umieszczone będą nad bramą wjazdową i w oknach zakładu.

Komitet rozosłał zaproszenia na tę uroczystość do okolicznej inteligencji, księży, reprezentantów gmin, wzywając do udziału młodzież szkolną, która otrzymała w upomniku broszurki o życiu Kościuski.

Uroczystość zakończy pogadanka wspólna w czytelni zakładu.

Z Bóbrki donoszą nam pod d. 4. b. m.: Dzisiaj o godz. pół do 9. rano odbyło się w tu-tejszym kościele parafialnym łac. solenne nabożeństwo, jako w setną rocznicę bitwy pod Racławicami. Na środku nawy stał na podwyższeniu portret bohatera Tadeusza Kościuski, ubrany w zielon. Nad portretem widniała konfederatka z białym pirem u boku, nad nią „Pogoni“, po bokach dwa orły, nad „Pogonią“ dwie chorągwie czerwono-białe na krzyż złożone. Obok portretu straż ognia tworzyła szpalę.

Kościół był zapełniony inteligencją i ludem. Z wyjątkiem kilku osób z inteligencji bóbreckiej, których brak wcale uczuć się nie dawał, była wszystka — tudzież okolica dość licznie była reprezentowana. W strojach polskich wystąpili pp. Niezabitowski, Wajdowski i Zwolski. Widok tego prawdziwego stroju polskiego podniósł czynił wrażenie i przenosił nas myślą w dawne minione (ale niebezpiecznie) czasy dawniej świetnej i potężnej Polski.

Przy końcu mszy odśpiewano na chórze jedną zwrotkę „Chorału“ — a w końcu hymn narodowy „Boże coś Polsko“ w całości. Tu miło jest skonstatować, że słyszeliśmy kilka sopranów kobiet z ludu. Widocznie lud ten czuje. Milczaniem zaś nie można pominąć okoliczności, że podczas zainicjowania hymnu, gdy wszyscy panowie powstał — nasze panie, acz licznie reprezentowane, uznały za stosowne tego nie uczynić. Widocznie na prowincji nie jest to w zwyczaj. — Także zdaje się, że powinny być być otwarte główne drzwi wchodowe do kościoła. (S. P. K.)

Komitet, zajmujący się obchodem Kościuszkowskim w Nadwórnie, ogłosił następującą odezwę: W roku 1894, obchodzi cały naród polski uroczystą setną rocznicę złożenia w dniu 24. marca 1794 r. na rynku w Krakowie przysięgi przez Naczelnika narodu Tadeusza Kościuszkę. Celem uczczenia tej pamiętnej rocznicy w Nadwórnie podpisany komitet zawiadamia, że uroczysty obchód odbędzie się w Nadwórnie w niedzielę dnia 8. kwietnia 1894 z następującym programem: 1. Hejnał z wieży ratuszowej; o 6. godzinie rano i wystrzały moździerzy zapowiadają rozpoczęcie uroczystości, a muzyka ochotniczej straży ogniowej przejdzie głównymi ulicami miasta i odegra pieśni narodowe. 2. O godzinie 11. rano odbędzie się solenne nabożeństwo w rz. kat. k.ściele parafialnym, na którym wygłosi kazanie, zastosoane do okoliczności, ks. Iwańczyszak. W czasie nabożeństwa wszystkie sklepy będą zamknięte. 3. Po nabożeństwie nastąpi obdłoniecie tablicy pamiątkowej wmurowanej na

ścianie zewnętrznej kościoła i rozdanie między lud broszur i portretów Tadeusza Kościuski. 4. O 7. godzinie wieczorem w wielkiej sali ratuszowej, osobno przystrojonej, odbędzie się odczyt o Tadeuszu Kościuszcze i deklamacja — przyczem orkiestra odegra pieśni narodowe. Na ten wieczorek wstęp bezpłatny za zaproszeniami.

KRONIKA.

Pamiętajmy o fundacji imienia Tadeusza Kościuski.

Djarzusz lwowski.

Piątek 6. kwietnia. Teatr hr. Skarbka: „Kościusko pod Racławicami“, obraz historyczny ze śpiewami w 5 oddziałach, a 7. oddziałach Wł. Anczyca. Początek o godz. 7. wieczorem.

Z życia towarzyskiego. Dnia 2. bm. odbył się w Bndapescie w kościele św. Elżbiety ślub ks. Aleksandra Radziwiłła, z panną Wilhelmą Ordódy.

Zaślubiny. Wczoraj dnia 5. b. m. o godzinie 1/11. przed południem odbył się w prywatnej kaplicy księdza arcybiskupa Seweryna Morawskiego, ślub damy dworu hrabiny Olgi Puppi, z baronem Włodzimierzem Vranyczany-Dobrinovic. — Związki pobógostawili ksiądz arcybiskup Seweryn Morawski, który też następnie odprawił cięba mszę świętą. Przy akcie zaślubin byli obecnymi arcyksiążę Leopold Saluator wraz z małżonką swą arcyksiężną Blanką.

Z powodu uroczystości zaślubin odbył się onegdaj u arcyksięcia obiad, na który prócz narzeczonych otrzymali zaproszenie: hr. Wilhelm Siemieniński-Lewicki wraz z małżonką, hr. Teresa Puppi wraz z córką hr. Emmą, hr. Ludwik Vranyczany wraz z małżonką, podpułkownik hr. Karol Lazarini wraz z żoną, Józef Kienach-Haselberg i rotmistrz Napoleon Krahl. Wczoraj zaś, bezpośrednio po uroczystości kościelnej, odbyło się u arcyksięcia śniadanie, na które oprócz wymienionych już osób otrzymał jeszcze zaproszenie ks. arcyb. Seweryn Morawski i jego sekretarz ks. br. Michał Lewartowski.

Wczoraj popołudniu wyjechali nowożeńcy w podróż do Paryża.

Nekrologia. W Krakowie zmarł d. 3. bm. w 41 roku życia Otton Horowicz, b. marszałek dworu hr. Potockich z Krzeszowie. — Karol Brown-Sequard, znany fizjolog — jak wiadomo — zmarł onegdaj nagłe wskutek porażenia mózgowego. Brown-Sequard, urodzony 8. kwietnia 1817 roku w Port-Louis na wyspie Mauritius, odbył studia medyczne w Paryżu. Uczyłszy w r. 1840 stopień doktora, poświęcił się badaniom fizjologii doświadczalnej, a szczególnie chorób nerwowych. Po dłuższym pobycie w Nowym Jorku, przeniósł się do Londynu, jako lekarz przy szpitalu paralityków, a w roku 1869 powołany został do Paryża przez fakultet medyczny. Od roku 1878 był profesorem fizjologii doświadczalnej w Collège de France. W dziełach swoich, których liczba jest bardzo znaczna, zajmował się szczególniegi składem krwi, ciepła zwierzęcego, muskuków i systemu nerwowego. Wielki rozgłos uzyskało jego odkrycie przez Browna metody odmładzania za pomocą podskórnych wstrzykiwań pewnego płynu z organicznych części zwierzęcych. — Jakób Nawratil, starszy radca dyrekcji pocztowej, zmarł wczoraj w noc w Lwowie.

Włodzimierz Łuskiński, utalentowany artysta-malarz i literat, znany czytającej publiczności z trzech wydanych dotąd tomów efektywnej pisanej fantazji wojennej p. t. „Wielki rok“ — jak donieśliśmy już — zmarł w Krakowie po długiej chorobie piersiowej. Nazwisko śp. Łuskińskiego było nie tylko u nas, lecz w całej Europie, gdy przed dwoma laty uwieziony był w Paryżu pod zarzutem szpiegostwa wojskowego na rzecz Niemców. Artysta-literat zbierał właśnie notaty do swojej literackiej pracy — zaimo to sprawdzono, parę miesięcy przebywać musiał w aresztach. Jako malarz dał się poznać z istotnego talentu, nieocenionego przecież tak, jak na to zasługiwał. Do najbardziej cenionych artystycznych prac zmarłego należały „Savonarola“, wielkie płótno „Koniec wieku“, oraz obraz, przedstawiający napad żołdaków moskiewskich na kościół katolicki na Litwie. Nierównie silniejszym w obrazowej plastyce były słowa, kreślone piórem zmarłego, epizody walki Polaków z Rosją, chociaż w fantastycznej opowieści, na głębiokim odczuwaniu prawdziwych faktów oparte. Sp. Łuskiński, należąc do rzędu lepszych artystów-malarzy, miał stanowczo więcej literackiego, aniżeli artystycznego talentu i do prac swoich literackich przystępował po gruntownych studiach, które zdobywały mu umysły czytelników i dopomagały do nieprzemijającego zainteresowania. Urodzony był w Witebsku, liczył 44 lat.

Kalendarz. Piątek (6.): Celestyna P. Wschód słońca o godzinie 5 minut 37, zachód o godzinie 6. minut 30.

Kalend. myśliwski. Wolno polować na słonki, cietrzawie, głuszcze, drobie, pardwy, ptactwo wodne i błotne w ogólności.

Pogrzeb ks. kan. Jurkowskiego odbył się w środę z wielką okazałością i przy współudziale wielkiej liczby publiczności. Konkord pogrzebowy prowadził arcybiskup ks. Morawski i Issakowicz w asystencji całej kapituły rz. kat. i ormiańskiej. Przybyło także całe duchowieństwo naszego miasta, zakon i kler gr. kat. Za trumną postępował długi szereg przyjaciół i znajomych zmarłego.

Nabożeństwo żałobne za poległych pod Racławicami, odbyło się wczoraj o godzinie 10 rano w kościele O. Bernardynów. Wspaniale wyglądał katefalk ustawiony na środku, rzęśliwie oświetlony i pięknie ubrany. Według zapowiedzi, miał wygłosić kazanie ks. Gnatuski, z powodu jednakże zakazu ks. arcybiskupa Morawskiego, kazania nie było! Kościół zapełniła publiczność po same brzegi.

Paszkowskiego, Michała Newirtha, Franciszka Swię-
bickiego, Karola Pankiewicza, Romana Serednickiego, Je-
rzeja Baręza, Jana Mikosza, Tadeusza Dyduzińskiego,
Jerzego Feciaka, Stanisława Szymańskiego,
Ignacego Króla, Wincentego Kęka, Wacława Ma-
tejkę, Antoniego Kossyńskiego, Marcina Zycha, Jana
Gawlikowskiego, Zygmunta Zdaniewicza, Marijana
Linhardt, Wojciecha Gawrońskiego, Eugenjusza Ba-
rewicza, Maurycego Bardacha, Karola Fialę, Teofila
Solskiego, Hacenka Markowa, Łukasza Zenona Rogal-
skiego, Henryka Flacha, Juliusza Głagalla, Stanisła-
wa Pacześnińskiego, Kazimierza Bieguna, Judę Da-
wida Cellera i Mieczysława Schindlera praktykantami
pocztowymi.

Dar honorowy. *Gazeta Narodowa* umieszcza
następujące pismo od profesora Władysława Ostro-
żyńskiego: W liceum naszym gronie towarzyskim, w
którym się w poniedziałek znajdowałem, powstała
myśl uczczenia osoby najprzebieglejszego arcypra-
sterza księdza arcybiskupa Izaaka Issakowicza, zna-
nego ze swej słodczy i gorącego patriotyzmu, da-
rem honorowym, pochodzącym ze składki i wyrażenia
mu tym darem hołdu i przywiązania, jakim go cały
kraj odczuwa. Wyrażono przymem życzenie, ażeby wy-
sokość kwoty, od jednej osoby pochodzącej, nie prze-
nosiła jednej korony, gdyż tylko w ten sposób dar
honorowy będzie darem jaknajszerszych warstw na-
szego społeczeństwa. Udziałając szanownej redakcji
wiadomość o tej myśli, składam zarazem złożoną
przez to grono kwotę 7 zł. 50 ct. z przeznaczeniem
przełania jej do funduszu Kościuszkowskiego, gdyżby
razem ona mogła się przyjąć. Z poważaniem. Dr.
Wł. Ostrożyński. Myśli tej przyklaskujemy z ca-
łego serca i spodziewamy się, że cały kraj powita
ją z radością.

W najbliższych dniach usłyszeć mamy odczyt
na temat: „Wspomnień o życiu i pismach Francisz-
ka Karpińskiego”. Wypowiedziany przez znanego
zasczytnie w kręgach naszego miasta pedagoga i pu-
blicystę dyrektora Franciszka Próchnickiego. Odczyt
ten zgromadzi niewątpliwie liczne zastępy publiczności,
zainteresowanej zarówno wdzięcznym i miłym sercu
naszemu tematem, jak i pięknym celem, w imię któ-
rego szanowny prelegent ofiarowuje trud swój i pracę.
Idzie tu mianowicie o zebranie odpowiedniego
funduszu na budowę kościoła w Hołoskowie, rodzinnej
wsi rzecznego pieśniarza. Świątynia pańska stanie
się nie tylko wyrazem hołdu dla zmarłego poety, ale
zarazem przybytkiem modlitwy dla tysięcy z górą
Mazurów, między których rozparcelowano przed parą
laty Hołosków. Nie ma tam jednak wcale kościoła,
tylko cerkiew, co potrzebno ludności rzym. kat. nie
wystarcza. Były przeto właściciel Hołoskowa darował
gminie ćwierć morga gruntu w pięknym położeniu
na wzgórku, dojazd, dwór, w którym Karpiński
urządził światło dzienne i 200 zł., chcąc w ten sposób
uścić pamięć poety. Dopomagając znanym chęciom
właściciela Hołoskowa, zebrał się komitet obywa-
telski z prof. Michałem Szurowskim, jako głównym
delegatem na Galicję i rozwija energiczną działal-
ność w celu zebrania odpowiednich funduszy na
wzniesienie tamże kościoła.

Otóż i odczyt, przybiecany przez dyr. Próchni-
ckiego, jest jednym ze sposobów przysporzenia do-
chodu na cel tak podniosły, który też mamy na-
dzieje, wkrótce urzeczywistnionym zostanie.

Stemplowanie blankietów na kolejowe listy
przewozowe. Z dniem 1. kwietnia r. b. rozpoczęło
w lwowskim głównym urzędzie cłowym stemplowanie
blankietów na kolejowe listy przewozowe, wykonanych
w prywatnych drukarniach. Stemplowanie to będzie
układane w taki sam sposób i za pomocą tej
samej maszyny, jak stemplowanie blankietów na ra-
chunki kupieckie, które odbywa się w tym urzędzie
już od dnia 15. lipca 1892. Interesenci z prowincji
mogą większe ilości tych blankietów nadsyłać pocztą
do ostateczowania.

Blizsze wskazówki w tym względzie podane są
w ogłoszeniu, umieszczonym w lokalu urzędu cło-
wego.

Klub urzędników poczty i telegrafu w Lwowie
urządza w sobotę, dnia 7. kwietnia 1894 w sali
„Frohshin” (hotel George’a) przedstawienie amato-
rskie ze współudziałem panny St. Iwanickiej: 1. „Świe-
czka zgasła”, komedia w 1. akcie Fredy; 2. Pro-
dukcje magiczne, wykona członek p. Bezdek; 3. Na
ogólne żądanie „Skrypcze czarodziejskie”, operetka
w 1. akcie Offenbacha, kapelmistrz p. H. Ślawiezek.
Kapela własna.

Wspaniałą wystawę pamiątek po Kościuszcze
urządziło muzeum książek Czartoryskich w Kraw-
kowie w gmachu muzealnym.

Oryginalny zegar wykonał na pamiątkę przy-
sigi Kościuszki zegarmistrz p. Jacek Ludwiński w
Krawkowie przy ul. Florjańskiej. Zegar, umieszczony
w seafie podłaznej, ma w górze Matkę Boską Czę-
stochowską, pod obrazem orzeł polski srebrny, zaś w
piersiach orła tarcza, powyżej umieszczono wachado.
Na dole Pogoń, a w ramkach srebrnych przysięga
Kościuszki podług obrazu Stachowicza, nad przysięgą
lance i kosy. Oryginalnemu zegarowi przypatrują się
tłumy przechodniów.

Ekscesy uliczne. Jakże zaszły w Krakowie
w sobotę, są już omawiane w prasie wiedeńskiej.
N. fr. Presse poświęca im uwagi nawet w „Prze-
glądzie politycznym”. Dziennik ten dowiaduje się
z rzekomo polskich kół poselskich, iż ekscesy były
zorganizowane, lecz właściwych sprawców dotąd nie
wykryto. Twierdzi również, iż u niektórych osób are-
szowanych znaleziono ruble rosyjskie. Takie wieści
o rublach krążyły i w Krakowie. Według informacji,
zasięgniętych przez *Czas*, nie znaleziono u aresztowa-
nych rubli. Rzeczą władzy będzie stwierdzić kursującą
inną wieść, jakoby wiadomo tamże jakiegoś emisjar-
sza zagranicznego, który tłum zachęcał do wybrzyków
i oddziaływał w tym kierunku praktycznie. *N. fr. Presse*
notuje także przypuszczenie, iż ekscesy były
wymierzone przeciw żydom „rzekomo z powodu obra-
zy religij, jakiej się dopuścił jeden z żydów”. Otóż
w tej mierze musimy stwierdzić — zauważa *Czas* —
że ów żyd nie „rzekomo”, ale rzeczywiście dopuścił
się obrazy religij przebrawszy się za księdza kato-
lickiego. Istotnie ekscesy rozpoczęły się na Kazimie-
rze, gdzie podobno pobito kilku żydów. Tego natu-
ralnie pochwalnie nie możemy. *N. fr. Presse* przyta-
cza dalej, iż zbyty wybito także w pałacu ks. kar-
dynała Dunajewskiego. Owoż *Czas* stwierdza, że
w tym pałacu szły nie wybito. Rozhukana tłumacza,
pedząc w ulicę Karmelicką, wybiła zbyty w oświe-
tlonych oknach J.E. p. dra Dunajewskiego, oraz wy-
tłuka wiele zbyty w oświetlonych oknach domu prof.
dra Macieja Jakubowskiego. Teraz dochodzi nas
bardzo liczne szczegóły, świadczące o niezwykłym na-
pasaniu ekscendentów. Ograniczamy się tylko do po-
dania kilku. Na Małym rynku, pod Barankiem, osoba
chora, mająca 82 lat, nie zaświeciła w swoim sypia-
lonym pokoju. Wybito jej zbyty, a kamień padł przy
łóżku Staruszka przestraszona, marzyła przez całą
noc. Córka hr. St. Wodzieckiego przypadkiem tylko
nie dostała w głowę kamieniem, rzuconym do okna,
przy którym stała. U pani Kałanowej, Jitkiwi,
emigrantki, bito okna z takim zapędem, że w pokoju
położono lampy naftowe. — Przy tej sposobności

zaznaczamy, iż w głównym Rynku dom, w którym
wybito kosztowne zbyty, nie należy do p. Alfreda
Milieckiego, lecz do p. Ksawerego Mileckiego, wła-
ściciela dóbr Wysocice.

Samobójstwo. Z Kołomyi donosi nam tamte-
jszy nasz korespondent: Władysław Jasiełczyński Ja-
błowski, uczeń (prywatysta) VI. klasy gimnazjal-
nej, syn wdowy po urzędniku, mający lat 19, za-
strzelił się dnia 3. b. m. w hotelu Angielskim w
Kołomyi. Powód samobójstwa niewiadomy.

Tragiczny zgon nauczyciela. Ze Strzyna do-
noszą: Dnia 31. marca r. b. inspektor szkolny p.
Marilyniak, wizytował szkołę w Uheńcu w powiecie
stryjskim. Znalazłszy akta szkolne w nieporządku,
zrobił pan inspektor za to wymówkę nauczycielowi,
p. Fryderykowi Mareczkowi. Udzielona nagana tak
wzruszyła nauczyciela, iż nieprzytomny upadł na
ziemię i w kilka sekund wyzionął ducha. Zmarły
postawił żonę i troje dzieci.

Z Warszawy. *Warsz. Dniw.* donosi, iż po-
mownik oberplacownika warszawskiego, zaliczony do
piechoty armii, pułkownik Andziorow, „uwolniony
został ze służby z powodu okoliczności domowych,
z zachowaniem mundur i emerytura”.

Z wystawy krajowej. Z powodu rozlicznych
zapytań, podaje dyrekcja wystawy krajowej do wi-
adomości, iż wstęp na wystawę aż do 30. kwietnia
r. b. jest w dotychczasowych warunkach dozwolony
i że karty wstępu (niebieskie) mają wartość do tego
czasu, bez względu na termin, na jaki są wydane.
We Lwowie dnia 4. kwietnia 1894 roku. Dyrektor
wystawy: *Zdzisław Marchwicki.* Sekretarz wysta-
wy: *J. K. Zieliński.*

**Wspaniałą iluminację gmachu kasy oszczę-
dności** urządziło tutajse biuro techniczne firmy
Siemens & Halske. Było tam dwadzieścia ośm lamp
żarowych, każda o sile tysiąc dwieście świec, a sześć-
set lamp żarowych, każda o sile sześćdziesiąt świec.
Światło elektryczne równało się więc sile 43 200
świec.

Posiedzenie Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych
odbyło się w sobotę dnia 7. kwietnia 1894 roku. o go-
dzinie 6. wieczorem w sali fizykalmi szkoły realnej. Po-
rządek obrad: 1. „O reformie nauki i historii powszechnej
za czasów komisji edukacyjnej w Polsce”. Ref. dr. Tad.
Mandryb.

Z Tow. prawodawców lwowskiego. W piątek dnia 6.
kwietnia b. r., godz. 7. wieczór odbyło się w lokalu
Tow. pogadanka.

Referował będzie radca wyższego sądu krajowego p.
dr. Hołmów kwestję: „Czy spory a wyłączenie ruchomości
z pod zastaw, — jeżeli równocześnie oświadczone go-
towość przyjęcia za nie kwoty pieniężnej niż 50 zł. —
należą pod rozpoznanie sędziego, dla spraw drobnoto-
stych ustanowione, lub nie?”

Wydział zaprasza wszystkich P. T. członków do
liczanego udziału.

Zmiana lokalu. Z dniem 1. kwietnia przeniesiono ka-
nclaryj Tow. szkoły ludowej do nowego lokalu przy ulicy
Sykstuskiej 1. 29 w parterze, gdzie mebla codziennie od
godziny 10. do 1. zisnągnąć wszelkich informacji, oraz
nabywać papieru listowego i rozszyn Tow. szkoły
ludowej.

Wino zgromadzenia Tow. „Rodzina” oddziału lwow-
skiego odbyło się w niedzielę dnia 8. kwietnia, o godz.
3. popołudniu w sali posiedzeń magistratu.

Składka. Na fundację imienia Tadeusza Kościuszki,
złożyli: Maria Michalska 1 zł. N. N. 1 zł. 10 ct.

Sport.

Jak nierozważnie „Sport” w *Przeglądzie* pro-
wadzi swą krucjatę przeciw biegom koni dwuletnich,
daje tego dowód nr. 78. z 3. kwietnia, w którym
Przegląd donosi swym czytelnikom, że 1) koni „Igen”
po Przedwiole hr. Esterhazy’ego „wieleciał w Anglii
na jakiejś przeszkodzie, przez którą się przewracając,
skrzęcił kark na miejsce”; 2) „Fanny Face”, znako-
mity steepier pana Egar, mający szanse wygrania
wielkiego biegu myśliwskiego w Liverpoolu „pod ko-
łosalną wagą 83 kilogramów wygrał bieg z prze-
szkodami, gdy jednak przybył do mety, okazało się,
że się skaleczył tak silnie w przednią nogę, iż mu-
siał zostać wycofany z biegu w Liverpoolu, bo po-
przeinał sobie seignę”. Trzecią wiadomością, bezpo-
średnio po poprzedniej, jest, że klacz „Nem Seabad”
już biegać nie będzie, odcodzi do stada i — autor
dodaje — „znowu jeden z błogich skutków wyczer-
pywania wysiłkami koni dwuletnich”.

Redaktor rubr. „Sport” w *Przeglądzie* nie spo-
strzegł się, że ostatnie przytoczone jego słowa mia-
łyby więcej racji byty przy „Igen” i „Fanny Face”,
do których nazwisk można by wiele innych przyłożyć,
niż przy „Nem Seabad”. Jaką wartość przedstawiają
dla hodowli biegi koni starszych, które — zamiast,
by były użyte do produkcji — karki sobie famia,
lub pod kolosalną wagą 83 kilo przypuszczają swą
działność zupełnie okaleczaniem, same fakty dowodzą.
Zauważa wypada, że artykuł „Wpływ ówczesnej spo-
rtowych na zdrowie” równocześnie wydrukowany zo-
stał w *Przeglądzie*, a nie przedtem, z niego bowiem
dowiedzieliaby się redakcja rubryki „Sport”, że dwi-
czenie w najmłodszym wieku są dla organizmów po-
zyteczne. Jeżeli pewien procent koni dwuletnich,
wskutek nadużywania ich sił, zniszczony zostanie, to
nie jest racją przeciw wysiłcom dwuletników występo-
wać, gdyż one są środkiem do dopięcia celu, a nie
celem, czego do biegów z przeszkodami zastosować
nie można.

Training roczniaków jest przez cały świat hipo-
logiczny i logiczny uznany jako pożyteczny. O tem
każdy się przekonać może, jeżeli będzie miał okazję
porównać dwa dwulatki, z których jeden przebył ra-
cjonalny training, a drugi przez ten czas uganiał się
z innymi żrebietami po pastwisku. Gdybyśmy znieśli
biegi dwuletników, nie ulega najmniejszej wątpliwości,
że organizmy tych zwierząt wielu hodowców prze-
stałyby rozwijać, nie widząc pokrycia możliwego ko-
sztoów tej edukacji. Czyby na tem ogólna wartość
koni zyskała?

Biegi z przeszkodami są zabawką, przez którą
hodowla tylko straty ponosi. Znaczny procent koni
żadne krzyże, nogi, kark kręgi, a wraz z nimi ich
jędźcy. Statystyka, na której jedynie oprzeć można
wnioski, pozwala nam twierdzić, że między zwycięz-
cami w ostatnim 25-leciu czterech klasycznych bie-
gów w Anglii, tj. w Derby, Oax, St. Leger i 2000
gw. prawie nie ma takich koni, któreby jako roczniki
trainowane nie były i nie biegały jako dwulatki. To
same odnosi się do ich matek. Ostatecznie, pozwalam
sobie to porównanie zrobić, że między zwycięzcą kla-
sycznego biegu płaskiego a zwycięzcą wielkiego biegu
z przeszkodami jest taka różnica, jak między papiere-
m wartościowym a jego kuponem. Wyścigów celem
jest „podniesienie chowu koni”, na to potrzebną jest
training, który wartość konia podnosi, a to jest dzie-
laczem.

Ost. Ost.

Wiadomości literackie i artystyczne.

Repertuar teatralny. W teatrze hr. Skarbka:
Dziś w piątek na ogólne życzenie po raz trzeci
uroczyście przedstawienie jako w setną rocznicę bitwy
pod Racławicami „Kościuszkę pod Racławicami”,
obraz historyczny ze śpiewami w 5. oddziałach, a
7. oddziałach Władysława Anceya z muzyką K.
Hoffmana;

Gospodarstwo, przemysł i handel.

Dyrekcja ruchu kolei państwowych donosi: „Gazeta
Lwowska, ogłasza publiczny konkurs na wykonanie po-
większenia dworca w Przemyślu. Oferty dotyczące mają
być wniesione najdalej do dnia 13. kwietnia 1894 roku
do godziny 12. w południe do protokołu podawczego dy-
rekcji ruchu (dworzec kolei Lwowsko-Czerniowieckiej) we
Lwowie.

Ostatnie wiadomości.

Sprawozdanie komisji budżetowej z proli-
minarza na rok 1894, wypracowane przez p.
Szczepanowskiego i d. 3. b. m. izbę poselskiej
przedłożone, trzymane jest w tonie dość powścią-
gliwym, żeby nie powiedzieć melancholijnym.
I istotnie budzi sprawozdanie to — opracowane
z właściwą p. Szczepanowskiemu bystrością i ści-
słością — uczucia niezbyt wesołe. Okazuje się
że, że jeśli od lat sześciu preliminarze
austriackie stale wykazują zwykłą, jeśli da-
lej od lat sześciu również zamknięcia ra-
chunkowe są stale korzystniejsze od przelimi-
narzy, to jednak z drugiej strony od roku 1891.
począwszy (od ustąpienia Dunajewskiego) kor-
zystała owa różnica między preliminarzem a zam-
knięciem rachunków staje się coraz mniejszą
i to w progresji bardzo szybkiej. Przypatrzmy
się cyfry: w r. 1889 faktyczna przewyżka, z zam-
knięcia rachunkowego wynikająca, była
11,139,788, w r. 1890: 22,216,915 złr., w r. 1891:
13,616,952 złr., a w r. 1892 już tylko 7,031,234
złr. Epoka więc p. Steinhacha zaznaczyła
się bardzo dotkliwym zmniejszaniem się
zwyżek.

P. Szczepanowski nie ukrywa w swem spra-
wozdaniu bynajmniej objawów tych, które wedle
słóg jego świadczą, że „budżet nasz w osta-
tnich czasach stracił na tej elastyczności, jaką
posiadał w epoce 1889—1891”. Zarazem zwraca
sprawozdawca budżetowy uwagę, że okoliczność
ta podwójnie ma znaczenie w chwili, kiedy pań-
stwo rozwiązywać ma szereg zagadnień ekono-
micznych i finansowych tej doniosłości, jak re-
formę waluty, reformę podatkową, regulację pla-
cowników, ulżenie ciężarowi budżetowi krajowemu,
popieraniu budowy kolei lokalnych, reorganizację
sądowictwa itd. itd. Stądnie też zauważa spra-
wozdawca, że w takiej chwili „panować musi za-
pełna jasność co do rzeczywistego stanu naszych
finansów i co do warunków, które muszą być
przestrzegane, aby równowagę budżetową z całą
pewnością utrzymać”.

Warszawski Dziennik pisze w korespon-
dencji z Galicji: We wszystkich kręgach ru-
skich zauważyć można obecnie silne zaniepokoi-
enie. Partja przychylnie dla Rosji usposobiona
zupełnie zamilkła, narodowy rozbiór, a prze-
wódcy partji radykalnej przestali zwolęwać na
narrd na wiece i pobudzać lud do utworzenia sil-
nej partji ludowej. Upadek polityki Romaszka
doprowadził do polepszenia się położenia posłów
Antoniewicza i Korola. Jednakowoż Romaszek
ciągle jeszcze nie traci nadziei, że mu się uda
stanąć na czele połączonych partji, i jest rzec-
zą bardzo możliwą, że wszyscy Rusini w Ga-
licji zleją się w jedną silną partję. Zresztą nie-
daleka przyszłość wyświeci losy Rusinów w
Galicji.

Rada państwa.

Komisia budżetowa izby posłów zajmowała
się przeważnie ciężarami konkurencji parafialnej,
na którą to sprawę zwrócił uwagę poseł Men-
ger. Według ustawy o zewnątrznych stosun-
kach prawnych kościoła katolickiego mają bo-
wiem na pokrycie potrzeb parafialnych — o ile
nie są własnym majątkiem albo w inny jaki
sposób pokryte — rozpisywane być datki od
członków gminy parafialnej, członkami zaś tej
gminy są, wedle tejże ustawy, zamieszka-
waciele realności, którzy nie są w okręgu
parafialnym zamieszkałymi, nie są członkami gminy
parafialnej, więc też wolni są od ciężarów kon-
kurencyjnych. Mieszkającymi zaś poza obrębem
okręgu parafialnego właścicielami realności są
zazwyczaj właściciele dóbr znaczniejszych, więc
też ciężary konkurencyjne muszą ponosić prze-
ważnie właściciele mniejszych posiadłości, a więc
mniej zamożni.

P. Menger nalegał o zmianę tego stanu
rzeczy, w czym go posłowie galicyjscy po-
parli, a minister wyznał oświadczyć, że się tą
sprawą zajmie.

P. Menger podniósł, iż w sejmie szlaskim
nie raz rozbierność nie niewłaściwość, że w rozma-
itych gminach nieobecni właściciele podlegają-
cych opodatkowaniu posiadłości ziemskich, nie
chcą przyznawać się do konkurencji parafialnej,
jakkolwiek co do wyznania do parafii należą,
zaczem ciężary te na mniej zamożnych członków
parafii spadają. Jest to złe wielkie i p. Menger
wskazuje na odnośny wniosek p. ks. Ruczi,
który miał mu zarządzić.

P. Piniński przemawiał za zmianą prze-
pisów, co do konkurencji na budowy kościoła
w duchu wniosku ks. Ruczi, w imieniu Koła
polskiego postawionego, tudzież w duchu myśli,
poruszonych w Sejmie galicyjskim.

P. Rutowski przedstawiał stosunki gali-
cyjskie, przechodzenie mniejszych posiadłości
w ręce posiadające wiele majątków i konstatuje,
że przeszło 500 majątków przeszło w posiadanie
innowierców. Ten stan rzeczy wymaga pilnej
zmiany dróg ustawy.

P. Romańczuk przyłączył się także do
wniosku p. Menger.

Minister Madeyski konstatuje co do
przedłożenia wykazu, ile fundusz religijny dłu-
żny jest państwu, że na mocy obowiązujących
najw. rozporządzeń o absolutnem, bezwarunko-
wem zobowiązaniu do zwrotu tych długów mo-
wy być nie może. Zwrot jest tylko o tyle do-
puszczalny, ileby w obrocie funduszu religijnego
nadwyżka się okazała. Co jednak jest wykluc-
zonem, ileż już rok 1892 we wszystkich fun-
duszach religijnych zamknięty został passywnymi.
Dla tego też corocznie wykazywać długów fun-
duszu religijnego niepodobna przypisywać zna-
czenia aktualnego.

Co się tyczy wniesienia projektu ustawy,
dotyczącej zaprowadzenia podatku wyznaniowe-
go, to sprawa ta znaczne nęstręca trudności,
ponieważ z jednej strony zwać należy na sto-
sunki kościelne, z drugiej strony zaś sprawa ta
stoi w związku z kościelną konkurencją budo-
wlaną, która do kompetencji sejmów należy.

Sprawa wynagradzania za naukę religii
w szkołach ludowych i średnich jest już w dro-
dze ustawodawczej załatwiona. Do prawego
uregulowania zarządu i użycia funduszu religij-
nego, rząd nie dostrzega żadnego praktycznego
powodu. Zarząd ten i użycie prowadzone są we-
dle ogólnych przepisów dla majątków państwo-
wych, tylko, że także konsystorjom jest pewna
ingerencja nadana. Co do użycia, istnieje wiele
dawniejszych rozporządzeń. Użycie dochodów
tych funduszy jest uwidocznione w prelimina-
rach budżetowych i dla tego podlega ono kon-
trolli rady państwa. Nie ma przeto żadnego po-
wodu do zmian w tym względzie.

Minister wita następnie myśl przez p. Men-
gera poruszoną, okazuje się bowiem, że nie-
tylko w Galicji, ale także w innych krajach
kończącą jest zmiana przepisów co do konku-
rencji kościelnej. Rząd już się tą sprawą zajmo-
wał, a nawet przygotował zmianę ustawy z roku
1874, wszelako jej nie przedłożył, ponieważ p.
ks. Rucza wnioskował był projekt dotyczący. Mi-
nister zapewnia, że jakkolwiek zaraz dzisiaj co
do formy akcji wywnurzyć się nie może, wszę-
lako jak najrychlej sprawą zająć się i przepro-
wadzić ją zamierza.

(Telegram „Dziennika Polskiego”).

Wiedeń 5. kwietnia. (Z *Koła polskiego*).
Koło dokonywało wczoraj poufną rozprawę jenera-
lną nad budżetem i wyznaczyło wiceprezesa
p. Zaleskiego jako mówcę.

P. Popowski wnioskował, żeby Koło uprosiło
nuncjusza papieskiego o wyrażenie papieżowi
podziękia za encyklikę, stwierdzającą wielką dla
Polski sympatię. Koło jednogłośnie uchwaliło ten
wniosek i uprosiło p. Zaleskiego do wyra-
żenia nuncjuszowi podziękia.

W kręgach poselskich panuje wielkie obu-
żenie przeciw urzędowemu biuro koresponden-
cyjnemu, które przez fałszywe streszczenie en-
cykliki spowodowało istny zamęt. Posłowie,
przebywający na prowincji, depnymające odnieśli
wrażenie, że Watykan wyrzekł się wszelkiej
z Polską łączności.

Wiedeń 5. kwietnia. Komisja prasowa wy-
brała w miejsce zmarłego Jaque’a p. Ruto-
wskiego. Na wniosek p. Pacaka uchwalono,
by przewodniczącą komisji p. Kopp zapytał
w imię rząd, czy wniesie od siebie przedło-
żenie.

P. Pacak wnioskował, by w przyszłości przy
konfiskatach władza natychmiast obowiązana była
podać powody konfiskaty. Reprezentant rządu
oświadczył, że w marcu minister sprawiedliwości
wydał rozporządzenie podawania powodów kon-
fiskaty.

Po dłuższej dyskusji oddano wniosek p. Pa-
caka p. Rutowskiemu do sprawozdania.

W komisji budżetowej zapewnił minister
Madeyski, że rząd przygotował już zmianę
ustawy konkurencyjnej, a nie wniosków przedło-
żonych z powodu, że istnieje już w tej sprawie
wniosek p. księdza Ruczi.

P. Rittner zapewnił, iż rząd nie myśli
wprowadzać ustawy ogólnej z pominięciem ży-
wiół, do których ta sprawa należy, jedynie
zmienić chce ustawę, stojącą na przeszkodzie
rozciągnięciu konkurencji na wszystkich mie-
szkańców.

Wiedeń 5. kwietnia. W wykonaniu uchwały
Koła polskiego p. Zaleski w towarzystwie p.
Abrahamowicza udał się do nuncjusza
Agliardi’ego i w francuskiej przemowie złożył
imieniem Koła polskiego podziękowanie za en-
cyklikę, stającą w obronie praw kościoła katolickie-
go w Polsce, prosząc, by nuncjusz przestał to
podziękowanie do stóp tronu apostolskiego.

Nuncjusz Agliardi, widocznie uradowany,
przyjął misję, dodając, że Ojciec święty tą enun-
cją ucieszy się.

Wiedeń 5. kwietnia. (Z *Izby posłów*). Przed-
łożony dziś izbie projekt ustawy o budowie ko-
lei lokalnych nie zawiera żadnej kolei galicyj-
skiej. Na zapytanie dowiedzieli się posłowie
polscy z ust ministra handlu smutnej pra-
wdy, że Wydział krajowy dotychczas
żadnego w ogóle ządania w tej mierze
nie postawił. Świadomo rzeczy wyja-
śniają, że przynosiła krajowi widocz-
ną szkodę opieszałość ma swoje
źródło w zbyt biurokratycznym tra-
ktowaniu złożonych kilkudziesięciu
projektów.

Telegramy „Dziennika Polskiego”

Wiedeń 5. kwietnia. Cesarz złożył wczoraj
ustępującemu ambasadorowi niemieckiemu księ-
ciu Reuss pożegnalną wizytę.

Wiedeń 5. kwietnia. Policja aresztowała tu
niejakiego Władysława Kiersza, który zdefrad-
dował w Warszawie 80.000 rubli przed sześciu
czy siedmiu laty.

Praga 5. kwietnia. Podczas uroczystości uro-
dzin fabrykanta Mauthnera w Nachod eksplo-
dowała bomba, nie uszkodziwszy jednak nikogo.
Blizsze szczegóły zamachu niewiadome.

Berlin 5. kwietnia. Z powodu procesu
szulerskiego w Hanowerze, 15 oficerów otrzy-
mało dymię.

Paryż 5. kwietnia. Wczoraj o godzinie pół
do 10. wieczorem, eksplodowała bomba w re-
stauracji Foyot, na rue Vaugirard. Jeden malarz
został lekko raniony. W pierwszej chwili sądo-
no, że bomba eksplodowała w pałacu Luxem-
bourg.

Paryż 5. kwietnia. Wczoraj członkowie
międzynarodowej konferencji sanitarnej podpisali
uchwaloną konwencję.

Rzym 5. kwietnia. Cesarz Wilhelm zje-
dzie się w sobotę w Wenecji z królem Hum-
bertem.

Londyn 5. kwietnia. Według *Truth* ma kró-
lowa Wiktorja zamiar nudać się do Abbazji.

Belgrad 5. kwietnia. Simicz zostaje po-
w Petersburgu, Mijatowicz w Wiedniu.

Petersburg 3. kwietnia. *Prawdziwieściennyj*
Wiestnik nazywa traktat z Niemcami nową gwa-
rancją europejskiego spokoju.

Wiedeń 5. kwietnia. Wczoraj po zamknięciu giełdy
polskiej notowano: kredyty 301.25; weg. kredyty 443.50;
anglosy 130.25; landenbanki 250.00; sztejnbanki 340.75;
lombardy 108.75; elbaltalia 213.75; tytulowone 216.25;
alpiny 65.40; renta majowa 98.67; weg. złota 118.10;
weg. koronowa 95.12; austr. koronowa 97.95; losy tureckie
62.30; unioiny —.

Berlin 5. kwietnia. Giełda wczorajsza wieczorna
kołowa. (W nawiasie podane cyfry oznaczają porówna-
wozy kurs wiedeński t. zw. Wiener Parität.) Kredyty
217.90 (361.67); lombardy 48.75 (108.08); weg. renta złota
96.30 (117.37); ruble 22. — (134.42).

Frankfurt 4. kwietnia. Giełda wczorajsza wieczorna
kursa ostatnie. (W nawiasie podane cyfry oznaczają po-
równawczy kurs wiedeński.) Kredyty 295.57 (362.16);
lombardy 90. — (108.37); renta weg. złota — (96.40);
koronowa 118.10 (—).

<

